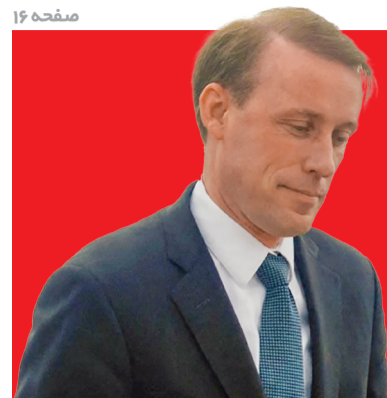

تعطیلی ۲۰ درصد فروشگاه‌های زنجیره‌ای تهران

صفحه ۱۶

جیک سالیوان، مشاور امنیت ملی آمریکا در سخنان مهمی از تغییر ایده اقتصاد سیاسی ایالات متحده گفت

طرح وتوی بازار

روزنامه خبری تحلیلی، دانشگاهی صبح ایران
صدای زنجیرگان، نگاه جوانان

۱۶ صفحه
۵۰۰۰ تومان

فصل چهارم: یادآور و مقهور:
روایت سال‌های جنگ

www.fdn.ir | Sun | 10 Dec 2023 | vol.15 | No. 4029 | 16 Pages

فرهیختگان

شماره مسلسل ۴۷۷

پخشیه ۱۹ آذر ۱۴۰۲

۲۶ صفحه‌ای کلان ۱۳۳۵

۱۰۰ نسخه ۲۰۲۳

شماره ۲۰۲۹

گذشته تلویزیون باز هم برد

سریال خوش ساخت «سرزمین کهن» در رقابت با تولیدات روز تلویزیون مورد توجه مخاطبان قرار گرفته است

۸۰ درصد اساتید و دانشجویان خاورمیانه‌شناسی در مورد اسرائیل خودسانسوری می‌کنند

دادگاه تفتیش عقاید سیستماتیک در آمریکا

فائز مقام معاونت علوم انسانی و هنر دانشگاه آزاد در گفت‌وگو با «فرهیختگان» خبر داد

مشارکت ۱۲۰۰ هیات علمی در هدایت نظام دانشی جدید دانشگاه

گزارش «فرهیختگان» از چند نمونه نظارت سلیقه‌ای در حوزه کتاب

نویسنده‌هایی که سیدمهدی شجاعی نیستند چه کنند؟

چند نکته درباره خبر فساد در واردات چای

جامعه به آن چیزی که تصور می‌کنید، فکر نمی‌کند

مسعود فروغی
فائز مقام مدیر مسئول

همه آنچه درباره پرونده فساد در واردات چای شنیده‌ایم در این مفهومی خلاصه می‌شود که در سال‌های کمبود منابع ارزی به چند جای اقتصاد کشور و جامعه فشار می‌آورده است، عده‌ای با ارزهای تخصیص داده شده برای واردات چای و ماشین‌آلات «آن کار دیگر کرده‌اند». تا اینجای کار سه چالش اصلی درباره این خبر رخ داده که متأسفانه دردی از جامعه دوا نمی‌کنند.

اولین کش وقوس درباره این بود که فساد در چه دولتی بوده و کلیدواژه آشنای «دولت قبل» به طور قابل توجهی از سوی دولت سیزدهم مطرح شد. شواهد هم نشان می‌دهد شروع ماجرا از سال ۹۸ بوده ولی به هر حال آنچه برای مردم کوچک و بازار مهم بود «اصل فساد» است که انجام شده، حتی در گفتار مقام‌های رسمی دولت کنونی و با وجود تاکید بر اینکه ریشه ماجرا به چهار سال قبل برمی‌گردد، اینکه در دولت فعلی هم فساد ادامه داشته، تکذیب نشد.

دولت کنونی می‌گوید تاکید بر برخورد سریع با روند کار به محض اطلاع معاون اول رئیس‌جمهور است. دومین چالش بین دولت و قوه قضائیه در حال جریان است. اینکه با وجود برکناری ۶۰ نفر از سوی دولت هنوز آنها به دستگاه قضایی معرفی نشده‌اند با پاسخ سریع دولت روبه‌رو شد و اینکه همه آن افراد برکنار شده مربوط به این پرونده نیستند و به معنای فساد نبوده و اگر کسی باشد معرفی می‌کنیم. چالشی که بر سر «کشف‌کننده اول فساد چای» در حال وقوع است هم بی‌ارتباط‌تر از این حرف‌ها به افکار عمومی است. چالش سوم اما بیشتر اقتصادی است و به محض انتشار اولین خبرها درباره پرونده فساد چای گروه دیش، صف‌آرایی دو گروه مخالف در خصوص سیاست‌های ارزی شکل گرفت.

اینکه فساد به خاطر «تفاوت قیمت ارز دولتی و آزاد» رخ داده و اصل این سیاست غلط جیب عده‌ای را پر می‌کند، با آتش‌بار سنگین روی سر افکار عمومی ریخته شد. در مقابل عده‌ای می‌گویند اصل عدد برای دوره‌ای بوده است که تفاوت قیمت ارز نیمايي و آزاد جذاب نیست و آنها ارزهای تخصیص داده شده را حفظ کرده بودند و به محض صعود قیمت ارز به خاطر سیاست‌های شوک‌درمانی با آن ارزها «چنان کرده‌اند که می‌دانی».

نهایت این بحث ریشه در حداقل دو دیدگاه متضاد اقتصادی دارد و به فرض دسترسی یکی از این دیدگاه‌ها، در تقابل حداقل سه دهه اخیر آنها هیچ‌کدام نه اعلام پیروزی می‌کنند نه شکست. نه گروه اول که موافق تعیین قیمت توسط بازار و حمایت از طبقات پایین از روش‌های دیگر است، مسئولیت سیاست‌های چند دهه اخیر را می‌پذیرد نه گروه دوم. البته دیدگاه ارز تک‌نرخه ولی «نه با این قیمت» هم مطرح است که آنها هم سیاست‌های فعلی و قبلی و قبل‌تر را «لیبرالی» می‌خوانند. این وسط افکار عمومی و جامعه ایران مانده و مثل داور مسابقه پینگ‌پنگ سر به راست و چپ می‌چرخاند بدون اینکه بتواند قضاوتی کند.

آنچه از سه ضلعی دعوای چالش‌های اصلی پیرامون فساد پرونده چای دیش نوشتیم، با وضعیتی که پس از شنیدن این خبر برای جامعه رخ می‌دهد «فاصله منناداری» دارد. نه اینکه کدام دولت فساد را کلید زده و ادامه داده آنقدر مهم است، نه اینکه کدام قوه آن را کشف کرده، بدتر از اینها دعوای چند دیدگاه متفاوت درباره سیاست‌های ارزی است. شاید کسی بگوید چالش سوم کلید حل فساد است و اگر با سیاستگذاری

درست پیش رفته بودیم زمینه انجام فساد از بین می‌رفت. شاید در این فقره چنین باشد و فرضاً ارز تک‌نرخه با قیمت سر به فلک کشیده شده بازار، دیگر اجازه فرصت طلبی به فساد ندهد که البته شوکی که آزادسازی قیمت‌ها به اقتصاد ایران می‌دهد چنان است که شاید «چند ده» فساد دیش ندهد. ولی با فرض صحت یکی از این دیدگاه‌ها، به نظر مساله حادث از این حرف‌ها درباره سیاست‌های ارزی است. در واقع جامعه با شنیدن خبر فساد گروه چای دیش، یک بار دیگر با واقعیتی تلخ درباره فسادهای بزرگ و سرسام‌آور مواجه شد و چیزی که الان نیاز دارد، روزنه امید واقعی برای خروج از فرض‌های سیاه درباره فساد اقتصادی «غیرقابل کنترل» است. اگر تصور کنیم جامعه نسبت به خبر فساد چای واکنش عادی نشان داده، این خبر بدتری برای سیاستگذاران کلان است. چون معنای آن عبور جامعه و افکار عمومی از «خط قرمز بودن فساد» است. بنابراین هرگونه واکنش سیاستمداران و کنشگران رسانه‌ای اعم از مسئولان و ناظران سیاسی و اقتصادی که معنای «عادی سازی» رخداد چای دیش را بدهد، یک خطای تاریخی در حق جامعه ایران است. متأسفانه یک جنبه چالش‌های سطح پایین سیاسی درباره فسادهای کلان، تبدیل آنها به «پدیده‌ای معمول» و قابل تکرار است.

کاش سیاستمداران در ابتدا متوجه باشند که افکار عمومی با یک خبر فساد بزرگ مواجه شده است و شوک ابتدایی اگر تبدیل به حس انزجار عمومی از اصل فساد و عوامل آن نشود، خطری به مراتب بزرگ‌تر از فساد کنونی جامعه را تهدید می‌کند. برای همین دیدن و شنیدن تحلیل‌های محفلی برخی سیاستمداران که «چای دیش» را فرصتی برای ضربه زدن سیاسی می‌دانند، دردناک است. تصور اینکه ضربه‌ای که ما به مخالف سیاسی خودمان می‌زنیم باعث «سفید شدن» خودمان می‌شود، به غایت مضحک و طنزآمیز است. جهت اطلاع سیاستمداران «از همه جا بی خبر»، جامعه یک خبر فساد بزرگ شنید و اگر فکر کند کسی نیست که از آن در مقابل «غول هفت سر» فساد» دفاع کند، اوضاع خراب می‌شود. جامعه‌ای که هر چند سال یک بار با اسامی و اعداد بزرگ‌تر مواجه شود، برای مقابله با درد چنین اخباری، هیچ هنجار و ارزشی را به رسمیت نمی‌شناسد و به ریش تمام سیاست‌های فرهنگی می‌خندد. کاش وقتی در اتاق‌های فکر می‌نشینید به جای فکر به اینکه چگونه از «خودتان» دفاع کنید به «نجات جامعه» از تصور «فساد غیرقابل مهار» می‌پردازید. چون اگر افکار عمومی نشانه‌هایی از حرکت سیاستگذاران به سمت تقابل واقعی، نه نمایشی با فساد را مشاهده کنند، می‌توان نسبت به آینده امید داشت. باور مردم نسبت به اینکه قوای سه‌گانه می‌خواهند با فساد مبارزه کنند با دعوای کودکانه درباره اینکه «اول تو بودی» شکل نمی‌گیرد. ما به چیزی بیشتر از یک «پرفورمنس» ضدفساد نیاز داریم. جامعه خوشبختانه باهوش است و باید اجماعی همه‌جانبه از نخبگان برای معضله فسادهای اقتصادی درست کنیم. اولین کار، ترسیم دقیق خط قرمزهاست. به این معنا که خط قرمز سیستم سیاسی در واکنش سریع و قابل درک و فهم علیه فسادهای اقتصادی است نه چیزهای دیگر. اگر درک درستی از خط قرمز حکومت علیه فساد اقتصادی رخ دهد، مبارزه با آن شدنی است در غیر این صورت در مرحله بازی با کلمات و وعده‌های شبه‌انتخاباتی درجا می‌زنیم. امیدوارم حساسیت وضع موجود و فهم این مساله که جلوگیری از عمیق‌تر شدن حس «رهایی فساد» و «تبعیض» مهم‌ترین مأموریت صاحبان صندلی قدرت است، درک شود.

منتشر شد

چرا ایده غرب زندگی که جلال مطرح کرد هنوز مساله ایران ۱۴۰۲ است

یک قرن سکوت

«فرهیختگان» در صدمین سالگرد تولد جلال آل احمد
تأثیرات ایده غرب زندگی بر فکر و ادبیات ایرانیان را بررسی می‌کند

اگر علاقه‌مند به تهیه ویژه‌نامه‌های روزنامه فرهیختگان هستید به شماره زیر پیامک بنویسید

۰۹۱۵۸۱۵۶۵۳۳

@FarhikhteganOnline
www.farhikhtegandaily.com